

Asia: VN/3071/2020

Lausuntopyyntö hallinnon automaattisen päätöksenteon käyttöalaa ja läpinäkyvyyttä koskevista säännösluonnoksista

1. Automaattisen käsittelyn sallittu käyttöala

1.1. Miten arvioitte ehdotuksen lähtökohtaa *oikeudellisesti*?

Säännös on riittävän selvä ja tarkkarajainen.

Perustelut ja muutosehdotukset:

-

1.2. Kysymys viranomaisille ja julkista hallintotehtävää hoitaville yksityisille: Miten arvioitte ehdotuksen lähtökohtaatoiminnassanne *automatisoitavien asiaryhmien* kannalta?

Emme tee automaattisia päätöksiä tai kysymys ei ole relevantti.

Perustelut ja lisätiedot:

-

1.3. Kysymys viranomaisille ja julkista hallintotehtävää hoitaville yksityisille: Millaisia 2 momentin määritelmän mukaisia tilanteita tunnistatte toiminnassanne?

Parhaillaan valmistelussa olevan valtionhallinnon yhteisen valtionavustustietojärjestelmän (VA-Digi) ”avusteinen päätöksenteko”. Avusteinen päätöksenteko tai tekoäly voisi generoida muun muassa päätöspohjia viranomaisen työtä helpottamaan. Varsinainen valtionavustuspäätös kuitenkin edellyttää viranomaisharkintaa eli avustuspäätöksiä ei ulkoministeriön käsityksen mukaan voida kuitenkaan kokonaan automatisoida.

1.4. Tulisiko myös muun kuin 2 momentissa tarkoitetun avustavan tai valmistelevan automaation käyttöä säännellä hallinto-oikeudellisesti?

Ei

Perustelut ja muutosehdotukset:

Käytössä olevaan automaatioon ja muuhun toiminnallisuuteen liittyvien ohjeiden ja tukitoimien sitominen säädösmuutoksiin tarpeettomasti vaikeuttaisi ja hidastaisi automaation ja järjestelmien toiminnallisuuden kehittymisen hyödyntämistä hallintoasioiden hoitamisessa.

1.5. Muut huomiot käyttöalasääntelystä:

-

2. Oikeussuojakeinot

2.1. Ehdotettu 25 a §:n muotoilu mahdollistaa myös oikaisuvaatimuksen käsittelyn automaattisesti. Miten arvioitte ehdotusta tältä osin?

Oikaisuvaatimuksen automaattista käsittelyä ei tule sallia.

Perustelut ja muutosehdotukset:

Oikaisuvaatimuksen automaattisessa käsittelyssä vaarana olisi, että alkuperäisen päätöksen perustana olevat virheelliset säädös- ja muut päätösperusteet vain toistaisivat itseään.

2.2. Mitkä muut menettelyt toteuttaisivat tehokkaasti oikeussuojaa automaattisen päätöksenteon yhteydessä?

Jokaiseen automaattisesti tehtyyn päätökseen tulostuu mukaan ilmoitus, että päätös on tehty automaattisella päätöksenteolla, ja selvitys, miten ja millä perusteilla automaattinen päätöksenteko on toteutettu.

2.3. Kysymys viranomaisille ja julkista hallintotehtävää hoitaville yksityisille: mitä soveltamanne lainsäädännön oikeussuojakeinoja pidätte tässä yhteydessä tehokkaina ja miksi?

Tapauskohtaisesti harkittavia muutoksenhakumahdollisuuksia, koska ne mahdollistavat oikeussuojan toteutumisessa välttämättömän tapauskohtaisen harkinnan.

2.4. Muut huomiot oikeussuojakysymyksistä:

Oikeussuojan toteuttaminen vain automaattisen päätöksentekoon etukäteen päätöksen perusteiksi määrittelyillä perusteilla rajoittaa tapauskohtaisten tilanteiden huomioimista ja johtaa käytännössä muutoksenhakumahdollisuuden mitätöimiseen.

3. Tietosuoja

3.1. Miten arvioitte tätä koskevaa kantaa?

Erityisistä suojatoimista ei ole tarpeen säätää.

Perustelut ja muutosehdotukset:

Tietosuoja-asetus velvoittaa selkeästi toteuttamaan DPIA:n automaattisen päätöksenteon käyttöönoton yhteydessä

3.2. Tulisiko yleislakiin sisällyttää suojatoimia erityisiin henkilötietoryhmiin tai ns. valtiosääntöisesti arkaluonteisiin tietoihin (esimerkiksi sosiaalihuollon tarve) liittyen?

Erityisistä suojatoimista ei ole tarpeen säätää.

Perustelut ja muutosehdotukset:

Tietosuoja-asetus velvoittaa selkeästi toteuttamaan DPIA:n automaattisen päätöksenteon käyttöönoton yhteydessä

3.3. Muut huomiot tietosuojakysymyksistä:

-

4. Käsittelyn julkisuus ja läpinäkyvyys

4.1. Pidättekö ehdotettua lähestymistapaa oikeana?

Kyllä

Perustelut ja muutosehdotukset:

Päätös on perusteltava ja varsinkin uudesta toimintatavasta on annettava tietoja niin, että päätöksen saajalla on mahdollisuus ymmärtää muutos aiempaan ja miten häntä koskeva asia on käsitelty.

4.2. Kannatatteko lisätietojen antajaa koskevaa muutosehdotusta (HL 44 §:n 1 momentin 4 kohta)?

Kyllä

Perustelut ja muutosehdotukset:

Nimen julkaisemisesta yhteystietojen antajaksi saisi sen käsityksen, että kyseinen henkilö on tehnyt päätöksen.

4.3. Kannatatteko automaattisesta käsittelystä ilmoittamista koskevaa muutosehdotusta (HL 44 §:n 1 momentin 5 kohta)?

Kyllä

Perustelut ja muutosehdotukset:

Tieto on olennainen osa hallintopäätöstä ja -menettelyä.

4.4. Kannatatteko ehdotusta hallintoasioiden automaattista käsittelyä koskevan kuvauksen julkaisemisesta?

Kyllä

Perustelut ja muutosehdotukset:

Varsinkin muutostilanteessa uuden selvittäminen ja perusteleminen antaa mahdollisuuden hahmottaa muutos ja ymmärtää sen tarve.

4.5. Millaisia tietoja automaattista käsittelyä koskevaan kuvaukseen tulisi sisältyä?

Selvitys siitä, miksi automaattinen päätös on tehty eikä ole tarvittu tapauskohtaista harkintaa.

4.6. Muut julkisuutta ja läpinäkyvyyttä koskevat huomiot

-

5. Muut huomiot

5.1. Muut huomiot ehdotetusta sääntelystä

-

Saarinen Timo
Ulkoministeriö - Henkilöstöyksikkö